

Pieniądze z Unii czekają

Choć nowa perspektywa finansowania z funduszy unijnych mówi o latach 2014-2020, chętni do skorzystania ze wsparcia będą mogli złożyć pierwsze wnioski dopiero w drugim półroczu 2015. Czekają 2,25 mld euro (o ok. 650 mln euro więcej niż w poprzednim okresie programowania). Z tego na kulturę przypada zaledwie 40 mln euro, co stanowi 1,8 proc. budżetu.

Pieniądze te przeznaczone zostaną na projekty realizowane w ramach priorytetu inwestycyjnego 6c: „Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego. Oczywiście przedsięwzięcia związane z kulturą będą mogły uzyskać wsparcie także w ramach innych działań RPO WŁ 2014-2020.

W ubiegłym roku zakończono negocjacje z Komisją Europejską, podpisano Umowę Partnerstwa zawierającą m.in. 11 celów tematycznych i odpowiadające im priorytety inwestycyjne. W lutym tego roku zostały uruchomione regionalne programy operacyjne dla województw. Trwają prace nad przygotowaniem konkursów – harmonogramem naboru wniosków, kryteriami oceny projektów. W regionie już odbywają się spotkania informacyjne na temat funduszy europejskich. O aktualnym stanie prac nad RPO WŁ 2014-2020 oraz o konkursach informują strony: www.rpo.lodzkie.pl i www.funduszeuropejskie.gov.pl.

Nadal będzie możliwe realizowanie projektów z zakresu kultury zarówno na poziomie krajowym (np. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko) jak i regionalnym (RPO). Co wynika dla kultury z tak sformułowanego priorytetu 6c? Według RPO WŁ kultura powinna być elementem budowania dobrego wizerunku województwa, nawiązując do potencjału regionu. Wspieranie kultury powinno być ukierunkowane na integrację i rozwój wszystkich podmiotów działających w tym sektorze, budowanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej. Program podkreśla wagę włączenia społecznego, tworzenia kapitału społecznego i edukacji służącej wspieraniu uczestnictwa w kulturze. Projekty w ramach RPO mają przyczynić się do poprawy dostępu do kultury. Odpowiednie wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych oraz powiązana z nimi oferta kulturalna powinny spowodować wzmocnienie regionalnego potencjału turystycznego.

Na wsparcie finansowe mogą zatem liczyć działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego – prace konserwatorskie i restauratorskie (także dotyczące muzealiów, starodruków, archiwaliów, księgozbiorów) czy budowlane w odniesieniu do instytucji kultury. Dofinansowanie przeznaczone będzie także na zakup koniecznego wyposażenia oraz zabezpieczenia zasobów instytucji na wypadek zagrożeń.

Pieniądzy na kulturę można poszukać również w innych miejscach RPO. Na przykład priorytet inwestycyjny 2c zakłada wzmocnienie zastosowań TIK (technologii informacyjno-komunikacyjnych) dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia. Wsparciem objęta zatem zostanie budowa, przebudowa lub zakup systemów służących digitalizacji zasobów będących w posiadaniu m.in. instytucji kultury, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej.

Możliwości realizacji projektów z tej sfery daje nowy Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, w którym zakłada się m.in. kontynuację projektów digitalizacyjnych. Branża kulturalna i kreatywna została uznana za jedną z najszybciej rozwijających się w ostatnich latach, a jej szacowany udział w PKB Unii Europejskiej wynosi ok. 4,5 proc. TIK umożliwiają powtórne wykorzystanie zdigitalizowanych dóbr poprzez budowę innowacyjnych modeli biznesowych

wokół treści o charakterze kulturowym.

Nowością w RPO WŁ 2014-2020 jest dopuszczenie realizacji przedsięwzięć z obszaru kultury również w trybie pozakonkursowym (dotąd projekty były oceniane indywidualnie, bez możliwości powiązania ich ze sobą). Teraz można będzie rozpatrywać grupę projektów komplementarnych. W ramach wsparcia określonego w programach POiS 2014-2020 czy RPO WŁ 2014-2020 nie będą finansowane projekty polegające na organizacji imprez o charakterze kulturalnym, takich jak wystawy, festiwale, które nie przynoszą efektów w dłuższej perspektywie czasowej. Wsparcie nie będzie także kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. Możliwe będą jedynie inwestycje infrastrukturalne mające na celu dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych.

Warto przypomnieć, jak fundusze unijne w poprzednim okresie finansowania 2007-2013 wpłynęły na sferę kultury w województwie łódzkim. Zmodernizowano lub wybudowano 18 domów lub centrów kultury, osiem muzeów, sześć teatrów, amfiteatr oraz filharmonię. W ramach czterech projektów zrewitalizowano obiekty sakralne, a w ramach 15 projektów dokonano renowacji budynków zabytkowych, które pełnią funkcję kulturalną. Najwięcej projektów zrealizowano na terenie Łodzi (16) oraz podregionu łowickiego (4), kutnowskiego, brzezińskiego, opoczyńskiego, piotrkowskiego, skierniewickiego oraz poddębickiego (po trzy projekty).

Utworzenie Centrum Teatru, Muzyki i Tańca w Kutnie doprowadziło do poszerzenia oferty kulturalnej, zwiększyła się liczba imprez organizowanych w mieście. W wypadku Teatru Wielkiego nowoczesne techniki sceniczne zwiększyły możliwości wystawiania nowych, bardziej skomplikowanych technicznie spektakli. Projekt Muzeum w Łowiczu pozwolił na zwiększenie liczby eksponatów i ich lepszą prezentację. Muzeum Sztuki w Łodzi dzięki przebudowie Pałacu Herbsta zyskało większą przestrzeń wystawienniczą, może prezentować zbiory, które dotychczas leżały w magazynach. Realizacja projektu „Budowa Miejskiego Centrum Kultury wraz z ekspozycją Giganty Mocy w Bełchatowie” pozwoliła na stworzenie nowego obiektu kulturalnego, zaś multimedialna ekspozycja wzbogaciła ofertę kulturalną. Budynek Kotłowni w Muzeum Włókiennictwa został z kolei zaadaptowany na interaktywne muzeum promujące dziedzictwo kulturalne Łodzi. To tylko niektóre przykłady.

Wzrost tempa rozwoju stał się faktem po zrealizowaniu projektu „Termy Uniejów”. Wspieranie ludzi kreatywnych w ich działalności rynkowej dokonuje się po „Utworzeniu w ramach Fabryki Sztuki w Łodzi Inkubatora Kultury - Art_Inkubatora”. W wypadku łódzkiego EC1 na spodziewane efekty - czyli powstanie przestrzeni inwestycyjnej, zmianę wizerunku, przyrost liczby korzystających z usług kulturalnych - trzeba będzie jeszcze poczekać.

Bogdan Sobieszek